

Božićni konsenzus

Dan Jorgensen, komesar EU za energetiku, uspeo je da obezbedi gotovo opštu saglasnost za predlog Evropskog paketa za mreže - redak slučaj kada se radi o novom evropskom zakonodavstvu

Centralizovani plan EU za prekograničnu elektroenergetsku infrastrukturu

Šef IEA: "Lenja i previše opuštena" energetska politika Evrope

Ministri energetike EU će se pozabaviti razlikama u cenama među članicama?

Evropa: Gde je energetska siromaštvo najveće?

Spoljni pritisci sve relevantniji u kreiranju energetske politike EU – analiza

Energetski raskid sa Rusijom koji Evropa ne može nametnuti

SADRŽAJ

Razvijanje centralizovanog plana EU za prekograničnu elektroenergetsku infrastrukturu	OVDE
Evropski paket za mreže: Redak konsenzus u polarizovanom energetsom svetu	OVDE
Brže izdavanje dozvola, osam ključnih projekata do kraja godine	OVDE
Šef IEA: "Lenja i previše opuštena" energetska politika Evrope	OVDE
Kako održati stabilnost elektroenergetskog sistema pri dominaciji varijabilnih izvora?	OVDE
Ministri energetike EU će se pozabaviti razlikama u cenama među članicama?.....	OVDE
Milioni žive u hladnim kućama u Evropi: Gde je energetska siromaštvo najgore?	OVDE
EU je postigla dogovor o smanjenju zelenih pravila za kompanije	OVDE
Odbor EU za CBAM odobrio revidirane zadane i referentne vrednosti intenziteta ugljenika	OVDE
Članice EU dogovorile su smanjenje emisija za 90% do 2040. godine	OVDE
Regulatori traže više vremena za odlučivanje o periodu aktivacije rezervi za održavanje frekvencije	OVDE
ACER menja metodologiju za nabavku kapaciteta za balansiranje električne energije	OVDE
Spoljni pritisci sve relevantniji u kreiranju energetske politike EU – analiza	OVDE
Potrošnja primarne energije u EU smanjena je za 1% u 2024. godini	OVDE
Energetski raskid sa Rusijom koji Evropa ne može nametnuti	OVDE

Razvijanje centralizovanog plana EU za prekograničnu elektroenergetsku infrastrukturu

BRISSEL - Evropska unija pojačava napore u razvoju prekogranične energetske infrastrukture, s ciljem ublažavanja skupih uskih grla i ubrzavanja izgradnje novih elektroenergetskih mreža, prema dokumentu koji je Evropska komisija **objavila** 10. decembra.

Zemlje EU su uložile mnogo u jeftinu obnovljivu energiju, ali nadogradnje i proširenje mreže nisu uspele da se nose s tim, piše Rojters. Kao rezultat toga, proizvodnja energije vetra i sunca se sve više smanjuje kako bi se izbeglo preopterećenje mreža, rasipanje električne energije i dodavanje troškova za potrošače.

Kako bi se rešio ovaj problem, Evropska komisija – prema objavljenom predlogu – najavila razvijanje centralizovanog plana EU za prekograničnu elektroenergetsku infrastrukturu uz saradnju sa operaterima mreže i kompanijama kako bi se projekti pokrenuli.

Nedostatak ulaganja u mrežu doprineo je visokim cenama energije u Evropi, koje su dva do tri puta veće od onih u Kini i SAD-u, što je česta pritužba industrija koje kažu da visoki računi potkopavaju konkurentnost.

"Razvoj mreže može doneti stvarnu dodanu vrednost i uštede troškova za Evropljane", navodi se u dokumentu i dodaje da bi ulaganje pet milijardi

evra u mreže smanjilo ukupne troškove elektroenergetskog sistema za osam milijardi evra.

Nedelovanje bi moglo dovesti do toga da EU bude prisiljena da smanji proizvodnju obnovljive energije do 310 teravat sati (TWh) u 2040. godini zbog ograničenja mreže, navodi se u predlogu. Poređenja radi, domaćinstva u EU su 2023. godine potrošila 691 TWh električne energije, pokazuju zvanični podaci.

Komisija će takođe predložiti promenu zakona EU kako bi se vladama omogućilo da izuzmu projekte mreže od zahteva za procenom uticaja na životnu sredinu, navodeći duga kašnjenja koja mogu zaustaviti projekte godinama. Mali projekti obnovljivih izvora energije i skladištenja više ne bi zahtevali ekološke dozvole.

Bilo kakve promene zakona EU zahtevale bi odobrenje zemalja EU i zakonodavaca.

Predlog takođe postavlja kraće rokove za vlasti za odobravanje dozvola vezanih za mrežu, uključujući šestomesečno ograničenje za nove stanice za punjenje električnih vozila.

Ako vlasti ne odgovore u roku, dozvole bi se automatski izdavale - potez osmišljen kako bi se smanjila višegodišnja kašnjenja u nekim zemljama EU.

Evropski paket za mreže: Redak konsenzus u polarizovanom energetsom svetu

BRISEL - Prošle nedelje, Dan Jorgensen, komesar EU za energetiku, uspeo je da obezbedi gotovo opštu saglasnost za predlog Evropskog paketa za mreže - redak slučaj kada se radi o novom evropskom zakonodavstvu, piše globalna analitička organizacija **Globsec** i pokušava da objasni kako mu je to pošlo za rukom.

U čemu je problem?

Evropska energetska tranzicija počiva na dva široka procesa. Prvo, proizvodnja električne energije iz izvora sa niskim udelom ugljenika mora se povećati i zameniti fosilnu električnu energiju. Drugo, korišćenje fosilne energije u industriji, transportu i drugde mora se zameniti električnom energijom. Električne mreže su u središtu oba.

Trenutna situacija u mreži je daleko od dovoljne.

Gigavati novih kapaciteta se ne grade zbog nedostajućih ili odloženih priključaka na mrežu.

Cene električne energije menjaju se za desetine eura prilikom prelaska granica, jednostavno zato što su mreže neadekvatne. Obnovljiva energija je ograničena jer nema kapaciteta za njen transport do mesta gde se može koristiti.

Šta predlaže Evropski paket mreža?

Evropski paket mreža je deo onoga što bi se razumno moglo nazvati super-zakonodavstvom. On menja otprilike pola tuceta propisa i direktiva odjednom. Njegove glavne promene spadaju u tri oblasti.

Prvo, Evropska komisija će redovno razvijati centralne scenarije za električne, gasne i vodonikove mreže. Ovi scenariji moraju biti u skladu s klimatskim ciljevima EU, uključujući klimatsku neutralnost do 2050. godine. Postojeće zakonodavstvo ne prisiljava operatore prenosnih sistema da ove scenarije odraze u svojim

nacionalnim planovima, ali će uticati na to koji projekti dobijaju status od opšteg (PCI) ili uzajamnog interesa (PMI).

Drugo, paket uvodi specifičnija pravila za podelu troškova. Mnogi nerealizovani projekti prekogranične mreže zaustavljeni su zbog neslaganja oko toga ko treba da plati kada se koristi preliju preko granica. Nova pravila imaju za cilj smanjenje ove ponavljajuće pat pozicije.

Treće, procesi izdavanja dozvola za mreže, obnovljive izvore energije, skladištenje energije i infrastrukturu za punjenje biće pojednostavljeni i skraćeni. Izdavanje dozvola za prekogranične mrežne projekte trenutno traje u proseku 5,6 godina. Jedan predloženi alat je digitalna platforma na jednom mestu koja objedinjuje sve korake procesa izdavanja dozvola mada bi istinski ujedinjen proces izdavanja dozvola bio bolji, ocenjuje Globsec.

Šta je s novcem?

Otkako je Evropski akcioni plan objavljen 2023. godine, jedan broj se više puta navodi: 584 milijarde eura. To je bila procenjena investicija potrebna za evropske mreže između 2022. i 2030. godine.

Nova glavna cifra je 1,2 biliona eura za period od 2024. do 2040. godine, spomenuta u novom Evropskom paketu mreža. Na godišnjem nivou, povećanje se može objasniti inflacijom, otprilike 65 milijardi eura u odnosu na 71 milijardu eura.

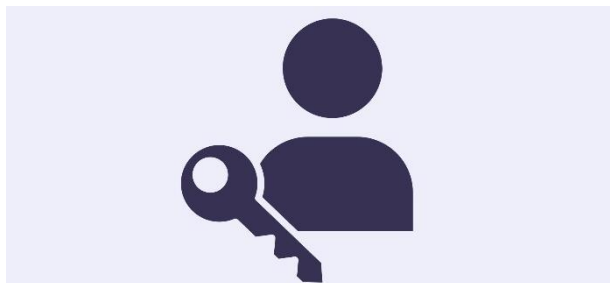
Međutim, ukupni zaključak ostaje nepromenjen.

Ovo je vrlo velika suma i neko će je morati platiti.

Iako i dalje predstavlja jasno poboljšanje u odnosu na status quo, paket ostavlja nepromenjenim poznati zaključak. Tranziciju evropske mreže finansiraju uglavnom potrošači, tiho i tokom mnogo godina.

Brže izdavanje dozvola, osam ključnih projekata do kraja godine ...

BRISEL - Evropska komisija će pokrenuti projekat vredan skoro 1,2 biliona evra s ciljem da pomogne državama članicama EU da ubrzaju proces izdavanja dozvola za mrežnu infrastrukturu, projekte obnovljivih izvora energije i skladištenje, u nastojanju da moderniziraju električnu mrežu bloka, prenosi **Juronjuz**.

Postojeći sistem planiranja i izdavanja dozvola za mrežu u bloku kritikovan je kao fragmentiran i neadekvatan tempu potrebnog širenja, što predstavlja značajnu prepreku integraciji obnovljivih izvora energije.

Države članice i industrijski akteri su pozvali izvršnu vlast EU da ubrza izdavanje dozvola, jer dodeljivanje projekata obnovljivih izvora energije može potrajati i do devet godina, što dovodi do kašnjenja i dodatnih troškova, navodi se u dokumentu.

U okviru predstojećeg plana za obnovu električne mreže bloka od 27 članica, izvršna vlast EU je identifikovala osam projekata za "jačanje postojećih struktura" i "osiguranje resursa", s ciljem da se vidi "konkretan napredak" u narednih šest do devet meseci. To uključuje međusobne električne veze, skladištenje i vodonik.

Plan se fokusira na mrežne veze preko Pirineja kako bi se bolje integrisalo Iberijsko poluostrvo, povezivanje Kipra s kontinentalnom Evropom i povezivanje baltičkih država povezivanjem Litvanije i Poljske.

Komisija će takođe podržati razvoj čvorišta za međusobne veze na moru u Danskoj, jer vidi potencijal za proširenje i povezivanje s dodatnim tačkama u Baltičkom moru.

Na kraju, Komisija takođe nastoji da poveća kapacitete skladištenja energije u jugoistočnoj regiji i promoviše koordinaciju za razvoj južnog koridora za vodonik koji povezuje Tunis, Italiju, Austriju i Nemačku.

Trenutno, EU27 nije na putu da ostvari svoje ciljeve međusobnog povezivanja mreže od 15% do 2030. godine, jer je 14 država članica još uvek ispod cilja.

Zastarela mreža nije usklađena s energetsom tranzicijom.

Šef IEA: "Lenja i previše opuštena" energetska politika Evrope

BRISEL - Evropa plaća cenu pogrešnog kreiranja energetske politike, rekao je šef Međunarodne agencije za energiju (IEA) za **Euractiv** u intervjuu u Briselu, samo nekoliko sati nakon što je EU zabranila sav uvoz ruskog gasa.

"Evropa je napravila tri velike istorijske greške koje su pripremile okvirne uslove u kojima smo se nalazili od februara 2022. godine", rekao je Fatih Birol, (na

slici) misleći na mesec kada je Kremlj pokrenuo invaziju na Ukrajinu.

"Preterano oslanjanje na jednu zemlju za energiju... okretanje leđa nuklearnoj energiji... odustajanje od proizvodnje solarnih fotonaponskih panela", rekao je turski ekonomista, navodeći ono što je smatrao strateškim greškama evropskih lidera.

Sve tri imaju zajednički naziv: Nemačka. Najveći potrošač ruskog gasa u EU, koji je završio svoje desetogodišnje postepeno ukidanje nuklearne energije na vrhuncu energetske krize - suprotno Birolovom savetu - i nekada je bio domaćin brojnim proizvođačima solarnih panela.

„Jedna od najslabijih političkih domena Evrope bila je energetska politika“, dodao je šef IEA. „Bila je lenja, previše opuštena i nije uzimala u obzir energetske sigurnost i pristupačnost koliko je trebala u prethodnim decenijama. Sada to plaćamo.“

Kako do stabilnog elektroenergetskog sistema pri dominaciji varijabilnih izvora?

BRISEL - Dok Evropa ubrzano napreduje s uvođenjem obnovljivih izvora energije i širenjem mreže, u fokus dolazi manje vidljiv, ali sve hitniji izazov: kako održati stabilnost elektroenergetskog sistema u eri kojom dominira varijabilna proizvodnja energije vetra i sunca, piše **Euractiv**.

Donosioci politika su se obično koncentrisali na ciljeve dekarbonizacije i izgradnju infrastrukture, ali tehnička okosnica koja održava svjetla upaljenim – poznata kao sistemske usluge – nije dobila jednaku pažnju.

Širom kontinenta, odmak od konvencionalnih elektrana se ubrzava što menja način na koji se mreža ponaša. Tradicionalni generatori, od gasnih turbina do termoelektrana na ugalj, istorijski su pružali niz bitnih sistemskih usluga, uključujući inerciju, regulaciju frekvencije, kontrolu napona i mogućnost pokretanja mreže bez struje.

Rastući udeo obnovljivih izvora energije zasnovanih na inverterima, koji se na sistem povezuju elektronski, a ne mehanički, ima duboke implikacije

na dinamiku sistema. Rezultat je elektroenergetski sistem koji je čistiji, ali i osetljiviji na poremećaje.

Kontrola napona

Ove funkcije, koje koriste uskladištenu energiju ili kontrolu napona da deluju kao amortizeri mreže, omogućavaju mreži da izdrži iznenadne poremećaje i brzo se oporavi kada nešto pođe po zlu. Ali kako se ove elektrane gase, inherentna stabilnost koju su nekada pružale se smanjuje.

„Sistemske usluge su oduvek bile deo mehanizma rada elektroenergetskog sistema, ali su ih u prošlosti uglavnom pružali fiksni kapaciteti iz konvencionalnih elektrana na fosilna goriva“, rekla je Džesi Skot, viša saradnica na Evropskom univerzitetskom institutu, na nedavnom događaju u organizaciji Euractiv-a.

Isporučivale su se zajedno s energetske kapacitetima u sistem, te stoga energetska tržišta nisu morala zasebno vrednovati i određivati cenu tih usluga, dodaje ona.

Operateri mreže upozorili su da će sve više elektrificirana evropska ekonomija uvećati ove izazove. Elektrifikacija transporta, grejanja i industrije povećaće potražnju, a istovremeno će društvo učiniti ovisnijim o kontinuiranoj, visokokvalitetnoj električnoj energiji.

Nije važno samo za operatere mreže da EU preuzme kontrolu nad situacijom. Za sve uključene u lanac snabdevanja obnovljivim izvorima energije, važno je imati vladine signale da se situacija poboljšava, prenosi Euractiv.

Ministri energetike EU će se pozabaviti razlikama u cenama među članicama

BRISEL - Ministri energetike u Evropskoj uniji žele izjednačiti cene energije u državama članicama i sprečiti razlike u kojima neke države članice plaćaju i do sedam puta više za energiju od drugih, prenosi 16. decembra **Juronjuz**.

"Moramo dekarbonizovati našu energiju, a istovremeno smanjiti cene energije", rekao je juče komesar za energetiku Dan Jorgensen novinarima na Energetskom savetu (foto).

Češka, Danska, Litvanija i Rumunija su zabeležile porast cena u proseku za 87%, a računi za gas u Belgiji su porasli za gotovo 100%.

Ipak, države članice koje se oslanjaju na obnovljive izvore energije, poput Portugala i Španije, ili koje veliki deo svog unosa imaju iz nuklearne energije, poput Francuske, uspele su da bolje podnesu porast veleprodajnih cena i potrošačkih računa.

Nemačka, Belgija i Danska su tri zemlje EU koje najviše plaćaju za električnu energiju, dok Mađarska, Bugarska i Malta plaćaju najmanje, prema podacima Evropske komisije.

Domaćinstva u Nemačkoj plaćaju četiri puta više za električnu energiju nego u Mađarskoj.

Prirodni gas donosi još veće razlike unutar EU

Švedska, Holandija i Danska plaćaju najviše, dok Mađarska, Hrvatska i Rumunija plaćaju najmanje od svih zemalja EU.

Razlika između Švedske i Mađarske je i do sedam puta.

"Moramo dekarbonizovati našu energiju, a istovremeno smanjiti cene energije", rekao je juče komesar za energetiku Dan Jorgensen novinarima na Energetskom savetu.

Međutim, zadatak je težak za ministre energetike da efikasno stabilizuju cene energije širom bloka, budući da je energetska politika nacionalna nadležnost, a oporezivanje se primenjuje različito u različitim državama članicama.

Zakonodavci EU uskoro će ponovo otvoriti razgovore o reviziji zakona o dizajnu tržišta električne energije nakon nedavnog omnibus predloga Komisije za pojednostavljenje zakonodavstva o zaštiti životne sredine.

Dvostrani ugovori će napraviti razliku

Komisija je sugerisala da akcije na nacionalnom nivou u ključnim oblastima mogu biti bitne u rešavanju nivoa cena. Neke od pokrenutih inicijativa uključuju efikasne mrežne naknade i anticipativne investicije u mrežu.

Druge mogućnosti uključuju primenu dvostranih ugovora o razlici u ceni, finansijskog mehanizma, koji se sve više propisuje u EU za nova ulaganja u obnovljive i nuklearne izvore energije, priključke na mrežu ili oporezivanje energije, navodi se u dokumentu.

Nedavno je Komisija odobrila izgradnju i rad prve nuklearne elektrane u Poljskoj, koja će raditi po dvostranim ugovorima o razlici u ceni, metodi koju EU sve više koristi i podstiče za projekte obnovljivih izvora energije.

Ovaj sistem je namenjen da obezbedi stabilne prihode za nuklearnu elektranu tokom 40 godina.

"Prema ugovoru o razlici u ceni, poljska država će platiti proizvođaču energije ako tržišne cene padnu ispod ugovorne cene koja će biti određena prema jasnoj metodologiji koju će pregledati Komisija. Ako tržišne cene premaše ovu ugovornu cenu, proizvođač energije će platiti razliku poljskoj državi", saopštila je izvršna vlast EU.

Milioni žive u hladnim kućama u Evropi: Gde je energetska siromaštvo najgore?

LONDON - Udeo ljudi u EU koji nisu u mogućnosti da adekvatno zagrevaju svoje domove povećao se od energetske krize izazvane ruskom invazijom na Ukrajinu, piše **Juronjuz**.

Prema Eurostatu, više od 41 milion ljudi u EU nije u mogućnosti da priušti adekvatno zagrevanje svojih domova, što čini 9,2% stanovništva. Oko dve trećine onih koji žive u „energetskom siromaštvu“ žive u četiri najveće ekonomije EU.

Stope energetske siromaštva uveliko variraju od zemlje do zemlje. Procenti se na prvi pogled možda ne čine upečatljivima, ali kada se prevedu u broj pogođenih ljudi, ozbiljnost problema postaje očigledna.

Koristeći podatke o stanovništvu od 1. januara 2024. godine, Euronews Business izračunao da se broj ljudi pogođenih ovim oblikom siromaštva.

U EU, udeo ljudi koji ne mogu grejati svoj dom kreće se od 2,7% u Finskoj do 19% u Bugarskoj i Grčkoj.

Kada se uključe zemlje kandidati za EU i EFTA, ovaj broj se kreće od 0,7% u Švicarskoj do 33,8% u Albaniji. Severna Makedonija je takođe izuzetak sa 30,7%.

Ovaj udeo je takođe iznad 10% u Litvaniji, Španiji, Portugalu, Turskoj, Kipru, Crnoj Gori, Francuskoj i Rumuniji.

Prema podacima Evropske komisije, energetska siromaštvo nastaje kada domaćinstvo mora smanjiti potrošnju energije do stepena koji negativno utiče na zdravlje i dobrobit stanovnika.

EU je postigla dogovor o smanjenju zelenih pravila za kompanije

BRISSEL — Više od 80 posto evropskih kompanija biće oslobođeno obaveza izveštavanja o životnoj sredini nakon što su institucije EU 8. decembra postigle dogovor o predlogu smanjenja zelenih pravila, prenosi **Politiko**.

Novi, zakon, prvi od mnogih takozvanih omnibus

zakona o pojednostavljenju, znatno će smanjiti obim pravila o objavljivanju informacija o korporativnoj održivosti. Cilj smanjenja birokratije je povećanje konkurentnosti evropskih preduzeća i podsticanje ekonomskog rasta.

Sporazum okončava godinu intenzivnih pregovora između donosilaca odluka u EU, investitora, preduzeća i civilnog društva, koji su se prepirali o tome koliko smanjiti obaveze izveštavanja za kompanije o uticaju njihovog poslovanja i lanaca snabdevanja na životnu sredinu - sve dok su se efekti klimatskih promena u Evropi pogoršavali.

Omnibus, koji je Komisija predložila prošlog februara, osmišljen je kako bi se rešila zabrinutost preduzeća da je papirologija potrebna za usklađivanje sa zakonima EU skupa i nepravedna. Mnoge kompanije su za nizak ekonomski rast i gubitak radnih mesta krivile preterano revnosno evropsko zeleno zakonodavstvo i ograničenja koja ono nameće poslovanju u regiji, što ih sprečava da se takmiče sa američkim i kineskim rivalima.

Članice EU dogovorile su smanjenje emisija za 90% do 2040. godine

BRISEL - EU je postigla pravno obavezujući sporazum o smanjenju emisija stakleničkih gasova za 90% do 2040. godine u odnosu na nivoe iz 1990. godine, što uključuje kupovinu stranih ugljeničkih kredita za pokrivanje 5% smanjenja, saopštio je 10. decembra Evropski parlament.

Sporazum će zahtevati od industrija EU da smanje emisije za 85%, a od 2036. godine od zemalja EU da plaćaju državama koje nisu članice da smanje emisije u njihovo ime kako bi nadoknadile ostatak, piše **Rojters**.

Evropski parlament i zemlje EU moraju odobriti cilj da bi on postao zakon - obično je to formalnost koja se provlači kroz unapred dogovorene sporazume.

Sporazum ide dalje od obećanja većine drugih velikih ekonomija o smanjenju emisija. Ipak, cilj nije bio dovoljan za ono što su preporučili savetnici EU za nauku o klimatskim promenama i bio je slabiji od prvobitnog cilja, što odražava neslaganje između vlada EU oko brzine i troškova njihove zelene agende.

„Ovaj sporazum pokazuje da klima, konkurentnost i nezavisnost idu ruku pod ruku i šalje snažnu poruku našim globalnim partnerima. Dogovorili smo se o snažnom, ali realističnom zakonu o klimi“, rekao je u saopštenju portparol EU komisije za klimu Vopke Hoekstra.

Politički kompromis

Cilj je predstavljao politički kompromis nakon višemesečnih pregovora u kojima su se vlade, uključujući one Poljske, Slovačke i Mađarske, protivile većem smanjenju emisija ugljendioksida, smatrajući ga previše napornim za domaće industrije koje se bore s visokim troškovima energije, jeftinijim kineskim uvozom i američkim taksama.

Druge članice EU, uključujući Holandiju, Španiju i Švedsku, navele su pogoršanje ekstremnih vremenskih prilika i potrebu da se sustigne Kina u proizvodnji zelene tehnologije kao razloge za ovaj ambiciozni cilj.

Kako bi pridobila protivnike, EU se takođe složila da oslabi druge politički osetljive klimatske politike, poput odlaganja uvođenja cene ugljenika za gorivo za godinu dana, do 2028. godine.

Odbor EU za CBAM odobrio revidirane zadane i referentne vrednosti intenziteta ugljenika

BRISEL - Odbor predstavnika država članica EU glasao je za odobrenje revidiranih zadanih i privremenih referentnih vrednosti intenziteta ugljenika u okviru Mehanizma bloka za prilagođavanje CO2 na granicama (CBAM).

Očekuje se da će Evropska komisija formalno usvojiti mere ove nedelje, saznaje **Platts** iz nekoliko izvora iz industrije.

Glasanje, koje je održano 9. decembra, uspostavlja ključne metodologije izračuna za CBAM, pružajući preko potrebnu jasnoću uvoznicima robe s visokim udelom ugljika, uključujući električnu energiju.

Revidirane referentne i zadane vrednosti pretrpele su nekoliko promena, pri čemu su neke zadane vrednosti manje kažnjavajuće nego u prethodnoj verziji, prema nacrtu dokumenta koji je Platts video. Ovo dolazi nakon što se Brisel suočio s otporom evropske industrije u vezi s početnim zadanim vrednostima.

Vrednosti su značajno preispitane, a Polin Mikel, ekspertkinja u analitičkoj organizaciji CBAMBOO, izjavila je za Platts da je "to pobeda za industriju EU", iako će nove vrednosti "biti jasan šok za uvoznike koji su vrlo loše pripremljeni za upravljanje ovim troškovima".

Zadane vrednosti su osmišljene da kazne kompanije koje odluče da ne izračunavaju sopstvene stvarne emisije u skladu sa strogim okvirom EU za izveštavanje i merenje.

Fazni pristup

Najznačajnija promena uvodi fazni pristup stopama kazne za kompanije koje koriste zadane vrednosti emisija umesto verifikovanih podataka o emisijama specifičnih za postrojenje.

Prema revidiranom okviru, kaznena marža za nekoliko proizvoda biće postepeno uvođena, počevši od marže od 10% u 2026. godini,

povećavajući se na 20% u 2027. godini, te dostižući prvobitno planiranu maržu od 30% od 2028. godine nadalje.

Referentna vrednost se koristi za izračunavanje ugrađenih emisija uvezene robe i određivanje cene CBAM sertifikata. Izvodi se iz prosečnih emisija stakleničkih gasova 10% najefikasnijih instalacija u EU za taj proizvod.

CBAM referentne vrednosti će se zasnivati na odgovarajućim EU ETS referentnim vrednostima kako bi se adekvatno odrazilo tržište ugljenika bloka, a ETS referentne vrednosti trenutno finaliziraju Komisija i države članice, dodali su izvori.

CBAM se trenutno nalazi u prelaznoj fazi, zahtevajući od uvoznika da prijavljuju emisije bez finansijskih kazni. Mehanizam ulazi u svoju konačnu fazu 1. januara 2026. godine, a kompanije će biti odgovorne za svoje emisije. Očekuje se da će ovo imati značajne implikacije na industrije sa visokim udelom ugljenika.

Regulatori traže više vremena za odlučivanje o minimalnom periodu aktivacije rezervi za održavanje frekvencije

LIUBLJANA - Nacionalna regulatorna tela sinhronog područja kontinentalne Evrope podnela su 3. decembra EU energetske regulatoru ACER-u zajednički zahtev za produženje od šest meseci kako bi odlučili o predlogu operatora prenosnog sistema na minimalni period aktivacije rezervi za održavanje frekvencije.

Elektroenergetski sistemi EU rade na frekvenciji od 50 Hz. Svaka neravnoteža između ponude i potražnje električne energije uzrokuje odstupanje frekvencije. Ako se brzo ne ispravi, to može dovesti do nestanka struje.

Rezerva za održavanje frekvencije je prva linija automatskog odgovora na takva odstupanja. Aktivira se u roku od nekoliko sekundi kako bi se stabilizovala frekvencija i kontinuirano se obezbeđuje sredstvima za proizvodnju ili potrošnju energije (kao što su baterije, hidroelektrane ili sistemi za odgovor na potražnju).

Neki od ovih dobavljača, posebno baterije ili resursi na strani potražnje, imaju ograničene rezervoare energije i mogu reagovati samo kratko vreme. Uredba o radu sistema stoga zahteva minimalno vreme aktivacije kako bi se osiguralo da ovi resursi ostanu dostupni tokom stanja pripravnosti.

EU Agencija za saradnju energetske regulatora će pregledati zajednički zahtev regulatora i doneti odluku do kraja januara 2026. godine.

ACER menja metodologiju za nabavku kapaciteta za balansiranje električne energije

LIUBLJANA - Reagujući na predlog Evropske mreže operatora prenosnog sistema za električnu energiju (ENTSO-E), Agencija EU za saradnju energetske regulatora (ACER) **saopštila** je 15. decembra da je odlučila da izmeni metodologiju za regionalnu nabavku kapaciteta za balansiranje.

Šta je novo u izmenjenoj metodologiji?

Metodologija za regionalnu nabavku kapaciteta za balansiranje omogućava regionalnim koordinacionim centrima (RKC) da procene kako se dobrovoljne ponude za balansiranje mogu efikasno koristiti preko granica. Nakon ove evaluacije, RKC-ovi daju operatorima prenosnih sistema (OPS) preporuke za smanjenje obima nabavljenog kapaciteta za balansiranje, čime se koristi fleksibilnost elektroenergetskog sistema EU i smanjuju troškovi.

Izmenjena metodologija:

- Ažurira parametre pouzdanosti koje RKC-ovi koriste za procenu dostupnosti dobrovoljnih ponuda za balansiranje i kapaciteta između zona. Ova promena će podstaći usklađeni proces i poboljšati balansiranje elektroenergetskog sistema EU.
- Omogućava RKC-ima i OPS-ima da odluče o geografskom području gde će se sprovesti njihova procena korišćenja dobrovoljnih ponuda za balansiranje. Ovo će bolje uskladiti proces s lokalnim kontekstom i omogućiti efikasniju i koherentniju praksu širom Evrope.

Naredni koraci

RKC-i imaju zadatak da procene i daju preporuke o tome kako se korišćenje dobrovoljnih ponuda za balansiranje može optimizirati do 19. januara 2026. godine.

Spoljni pritisci sve relevantniji u kreiranju energetske politike EU

LONDON - Proračuni relativnih dobitaka i rizika potencijalnog pretvaranja dosadašnje energetske zavisnosti Evropske unije od Rusije u oružje SAD i Kine znači da će spoljni pritisci postati sve relevantniji u kreiranju energetske politike EU, konstatuje Časopis za evropsku javnu politiku (**JEPP**).

„Istovremeno to takođe znači da šanse za daljnju integraciju energetske politike EU postaju sve teže, jer se razvoj geoekonomske energetske politike na nivou EU dotiče još osetljivijih ključnih državnih ovlašćenja nego dovršetak jedinstvenog energetskog tržišta“, ukazuje JEPP u detaljnoj [analizi](#) posledica poteza i potresa nastalih udaljavanjem EU od ruskih energenata.

To – navodi JEPP - postaje jasno u području tehnologija čiste energije, gde su države članice odgovorile na geoekonomske izazove ublažavanjem politike konkurencije EU kako bi oslobodile nacionalne industrijske kapacitete, umesto centralizovanije industrijske politike EU.

Stoga će debata o zajedničkom zaduživanju kako bi se sprečio industrijski pad EU i fragmentacija jedinstvenog tržišta, ostati vrlo kontroveržno pitanje u narednim godinama, konstatuje londonski časopis.

Potrošnja primarne energije u EU smanjena je za 1% u 2024. godini

BRISSEL - U 2024. godini, potrošnja primarne energije (predstavlja ukupnu energiju iz svih izvora - ugalj, nafta, gas, OIE pre transformacije u električnu, toplotnu), u EU dostigla je 1.202 miliona tona ekvivalenta nafte (Mtoe - ekvivalentno približnoj količini energije koja se može izvući iz jedne tone sirove nafte), što je smanjenje od 0,8% u poređenju sa 2023. godinom.

eurostat

Podaci pokazuju da se EU u 2024. godini nastavila približavati cilju za 2030. godinu od 992,5 Mtoe, pri čemu se jaz smanjio na 21,1%.

Konačna potrošnja energije (ukupna energija koju troše krajnji korisnici, kao što su domaćinstva, industrija i poljoprivreda. To je energija koja stiže do vrata krajnjeg potrošača i isključuje onu koju koristi sam energetska sektor) dostigla je 900 Mtoe u 2024. godini, što je povećanje od 0,7% u poređenju sa 2023. godinom. U 2024. godini, konačna potrošnja energije bila je 18,0% iznad cilja za 2030. godinu (763 Mtoe), u poređenju sa 17,2% godinu pre.

Ove informacije potiču iz najnovijih godišnjih podataka o energetska efikasnosti koje je objavio

Eurostat.

Energetski raskid sa Rusijom koji Evropa ne može nametnuti

BRISEL - Činjenice pokazuju da je potpuni prekid izvoza ruske nafte i plina u Evropu, uprkos retorici, daleko od stvarnosti, što izaziva zabrinutost oko stvarnog nivoa energetske nezavisnosti, analizira portal **Oilprice.com**.

Usvajanjem fazne zabrane uvoza ruskog prirodnog gasa 3. decembra, kojom se zahteva da uvoz tečnog prirodnog gasa (LNG) prestane do kraja 2026. godine, a gasa iz gasovoda do 2027. godine, Brisel je želeo da pokaže jasan prekid. Međutim, za većinu, paket je samo novo i logično produženje ranijih naftnih embarga.

Sama regulativa EU već je prožeta izuzećima i klauzulama o vanrednim situacijama, a sve one pokazuju velike mogućnosti ili direktno omogućavaju da ruski gas nastavi da teče, posebno u slučaju otežanog snabdevanja ili ako se zemlja članica suoči s poremećajima.

Posmatrajući tržišta, ove nepredviđene situacije ne treba smatrati teorijskim, već jasnim činjenicama svakodnevnog života. Zimski skokovi potražnje, volatilnost cena LNG-a ili prekidi infrastrukture mogli bi brzo pokrenuti odstupanja koja se protežu na mesece.

Primer naftovoda Družba, gasovoda Turski tok ...

Opet, novi propisi očito zauzimaju poziciju u kojoj je Evropa bila ranije. Kao što se ranije videlo, privremene evropske dozvole imaju običaj da postanu strukturne karakteristike. Glavni primer za to je naftovod Družba, koji je dobio izuzeće od 2022.

godine. Kada je EU zabranila rusku sirovu naftu, naftovod je izuzet, što je omogućilo Mađarskoj i Slovačkoj da popune prazninu s toliko entuzijazma da je njihov uvoz porastao iznad predratnih nivoa. Ova dinamika naglašava koliko je provođenje zakona i dalje krhko i ranjivo na političke i tržišne pritiske. Istovremeno, ruske zalihe energije i dalje stižu do Evrope uprkos novom zakonodavstvu koje ih ne reguliše niti zaustavlja. Kako je izveštavano u medijima, otprilike 16 milijardi kubnih metara ruskog gasovoda stiglo je do evropskih kupaca putem Turskog toka tokom 2025. godine.

Iako su ove brojke samo deo od 175-180 milijardi kubnih metara koje je Rusija isporučila pre invazije na Ukrajinu, one su i dalje značajna količina u regiji gde su alternative i dalje oskudne.

Ponovo se pokazuje da je stvarnost mnogo složenija za promenu za Brisel nego što političari prepoznaju. Brisel može pooštriti papirologiju; ne može lako nadzirati molekularne puteve unutar višezvornog, višesmernog sistema gasovoda.

LNG još upadljiviji

Kada se posmatra LNG, slika je još dvosmislenija. Izvoz LNG-a iz Moskve je ove godine samo neznatno opao, pokazujući pad od samo 2% u odnosu na prethodnu godinu. Ova situacija bi trebala zabrinuti Brisel, jer obim ruskog LNG-a i dalje iznosi 28,4 miliona tona između januara i novembra.

Čak i ako je EU spremna zabraniti direktan uvoz, sumnjivost globalnih tržišta LNG-a će i dalje ublažiti ukupne efekte. Još uvek nije jasno kako će evropske zemlje članice blokirati indirektni priliv LNG-a, koji kupuju trgovci izvan EU i preprodaju u evropske terminale

Dok je prirodni gas ili LNG na umu većine, nafta je, međutim, mnogo složenija priča. Trenutno je jasno da je nafta navodno dalje na lestvici sankcija, dok je izloženost Evrope, blago rečeno, komplikovana.

Flota u senci

Trenutno, EU i partneri G7 razmatraju napuštanje režima ograničenja cena u korist potpunih zabrana pomorskih usluga za rusku naftu. Teoretski, ovo bi moglo smanjiti brodarske kapacitete koji su Moskvi potrebni za premeštanje barela.

Međutim, kada razgovaraju s analitičarima brodarstva širom sveta, svi navode da je Moskva uspela da izgradi široku "flotu u senci" starih tankera, nejasnih aranžmana vlasništva i nezapadnih osiguravatelja, koji se uglavnom nalaze u UAE, Hong Kongu ili manjim jurisdikcijama. Sva ova plovila posluju izvan dosegla provođenja zakona G7.

Pokušaj Brisela da obuzda ovo "pranje" ruske nafte zahtevanjem sertifikata o poreklu od 2026. godine verovatno neće rešiti problem. Nafta je zamenjiva, rafinerije mogu lako prikriti poreklo sirovina, a posrednici imaju sve podsticaje da prikriju odakle je sirova nafta.

Za Moskvu, rok EU za 2027. godinu je prelazni period, a ne krajnji rok.

Ako Evropa zaista namerava da se oslobodi, potreban joj je fundamentalno drugačiji energetski sistem od onog koji je građen decenijama. Sami rokovi ne mogu promeniti geologiju, tržišta ili trgovinske rute. Moskva će iskoristiti svaku rupu u zakonu, svaku slabu kariku, svako tranzitno čvorište i svaki mešoviti izvor nafte kako bi održala pristup evropskoj potražnji.